

וששון 61 וערוך: הלכדקס; ה, דפ' כז, וויני, יוסט' ודיו ש"ז, מנט', בבלי אמיד ח"ז ותעיד: הלוברקס; דינ: הלוברקס, ד"ו א: הלוברקס (בר"ש: ליבדק, רימ: ולוברקס), ד"ו ב וריווא (רעיב ורימ: לוברקס): הלוברקס; או"ז ח"א רפיד, רא"ש ה' כלאים ואגודה דיק ואחרונים: הלוברקס.

שבת פ"ה מ"א: יוצא הגמל באפסר וכו' והליבדקס בפרומכיא.

כך דפס, מירר ופירר ורייף כ"י מרצבכר; פ: והליבדקס, ק: והלודקס, וכן ה, אבל מוגה: -ס, ב: והלודקס, ערוך: והלודקס, פ"י דינ איב: והלודקס, רייף כ"י ב: והלודקס; ריח: לובדקים - לבדקס; מביב דפוי ואיפ ופכיב: ולובדקים, ועל פיו יוסט' ואילך, וכן ס' התרומה ס' רל"ו, שכל טוב ח"ב 266, ואחרים; ראבייה ח"א, 301: והלודקס, העתים 310: והלודקס, מביב מ: ולוברקס, בפיס: ולודבקים, מביב כ"י 108: ולוברקס, ירוש' כלאים שם, לא ע"ג:

ולא הליבדקס. אית תניי תני ליבדקס. אית תניי תני ליבדקס. מאן ניברקוס⁽¹⁾. מאן דאמר ליבדקס <על>⁽²⁾ שם ליבוי על שם לובים וכושם במצעדיו. מאן דאמר ליבדקס אמבטיס. מהו אמבטיס חמר סלק. בתוס' כלאים פ"ה ד צוק': הליבדקס, דפוי: לבדקים. כ"י: לפדקים, יראים השלם ס' שפ"ח: הלוברקס⁽⁴⁾.

בספרי תצא פ"י רל"א (מקביל לכלאים שם): הדולפקס⁽⁵⁾ לגמלים, אבל כ"י רומי: הלופדקס, כ"י ברלין: הלוברקיס, ויראים שם: הלוברקיס⁽⁶⁾. בתוס' שבת פ"ד (פ"ה) א כ"י לונדון: הסוס והפרד הליבדקס והגמל נמשכין באפסר, צוק': והלוברקיס, דפוי וכ"י: והדלובקס. בציטט שבירוש' רפ"ה, ז ע"ב (תני), ובבלי נא ב (מימרא של שמואל): והחמור, ושם בבבלי: במתניתא תנא לובדקים⁽⁷⁾ וגמל יוצאין באפסר.

הירוש' מפרש "ליבדקס": חמור לובי (ליבוי, Ἀβύβ). וכך גם בבבלי שבת נא ב: ולוברקיס⁽⁸⁾ - חמרא לובא. הוא היה מצוי הרבה בארץ ישראל, ובו פירשו ותירגמו "עיר". ב"ר פצ"ח ט [עכשיו תיאודור-אלבעק, 1259]: אסרי לגפן עירה - גפן שכחה רע אוסרין לה לבדקוס אחד (כנו' כ"י רומי, ושם: לברקוס⁽⁹⁾, ד"ר וד"ו: כרקום, והגיה

(1) כ"י: ניברקיס - נברקס; ערוך: ניברקוס, ר"ש ד"ו ב: ניברקס, ד"ו א: ניברקס, או"ז ח"א ס' רפ"ד: ניברקיס.
 (2) כ"י. "על שם ליבוי", ליתא בערוך ובירוש' שבת נא ב' או"ז: על שם לובא, וליתא "על שם לובים - במצעדיו", ושתי נוסחאות הן.
 (3) בכ"ל ובר"ו: אבהטס, ר"ש אבטס, או"ז: אבטס; "אבטס" ו"אמבטיס" אחד, כמו "אבטי" ו"אמבטי".
 (4) יראים הישן סי קנ"ו: לדובקן. (5) ילקוט: הדלופקס.
 (6) יראים הישן שם: לדובקן. (7) מ: לורנקים, רי"ף: הלוברק'. (8) מ: ולודבקים.
 (9) כך הודיע לי ד"ר תיאודור [ז"ל, אבל אצל תיאודור-אלבעק שם: לבדקוס]. הוא הודיעני גם זה, שבדפו"י (ער דפוס קראקא ב) עדיין נמצא במ"כ: ומצאתי בספר א"א דצ"ל אוסרין לבדקוס (בא"א: צ"ל לבדקס), ושכ"י האחרים נמצא מפצ"ו ואילך - נוסח "השיטה החדשה", ועי' תיאודור מונטש' חל"ט, 488 ואילך, פסטשריפט-גוטמן עמ' 2 הע' 1 וב"ר תיאודור 49, 192 [ועי' עכשיו תיאודור-אלבעק ר"ס צ"ה 1185]. ועי' לעף אצל קרויס 307.